

Juhász Zsuzsanna

EGYES SZANKCIÓTANI FŐKÉRDÉSEK

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen
készült az Európai Unió támogatásával.

Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

A jelen oktatási segédanyag a kapcsolódó tananyagrészeket vázlatosan tekinti át. Az egyes témakörök részletes bemutatására ld. Juhász Zsuzsanna: Büntetőjogi szankciók és végrehajtásuk, Iurisperitus, Szeged, 2020.

A kurzus alapadatai

A kurzus címe:	Büntetőjogi szankciók és végrehajtásuk
A tárgy jellege:	kollokviummal záródó előadás
Kurzus kódok:	BSV-JL-17/EN; BSV-JN-17
Tárgyfelelős tanszék:	SZTE Állam- és Jogtudományi Kar, Bűnügyi Tudományok Intézete
Oktató:	Dr. Juhász Zsuzsanna egyetemi docens
Elérhetőségek:	6721 Szeged, Bocskai u. 10-12. 14. szoba; Tel/Fax: (62) 343-474 E-mail: juhaszszs@juris.u-szeged.hu
Tantárgyi kreditpontok:	5
Követelmények:	tantárgyi követelmények a Coospace színterén

**Büntetőjogi szankciók és
végrehajtásuk
4. olvasólecke**

**A szabadságvesztésre ítélt jogi
helyzetének jellemzői**

Időigény: 20 perc

**Dr. Juhász Zsuzsanna
SZTE ÁJTK
Bűnügyi Tudományok Intézete**

A szabadságvesztésre ítélt jogi helyzetének összefoglalása

Hosszú történelmi fejlődés eredményeként napjainkra általánosan elfogadott, hogy az **elítéltek** a szabadságelvonás tartama alatt nem teljesen jogfosztottak, hanem **jogalanyok**, akik kötelezettségek mellett egyúttal jogokkal is rendelkeznek. A magyar Alkotmánybíróság többek között a 13/2001. (V. 14.) számú határozatában nyomatékosította, hogy az elítélt alanya és nem tárgya a büntetés-végrehajtásnak.

Az elítéltek jogi helyzetének fontos jellemzője annak **komplexitása**.

- ❖ Egyrészt a büntetés-végrehajtási jogviszony tartamára, e speciális jogviszonyból fakadóan a szabadságvesztés-büntetésüket töltő személyek jogokkal és kötelezettségekkel rendelkeznek, amelyek csak a büntetés-végrehajtási jogviszony befejeztével, azaz az elítélt szabadulásával szűnnek meg. E jogok és kötelezettségek tehát arra tekintettel illetik meg, valamint terhelik az elítélteket, hogy szabadságvesztés-büntetés hatálya alatt állnak.

büntetés-végrehajtási jogviszony: Egy hierarchikus jogviszony, amelynek egyik alanya a végrehajtásért felelős szerv, a másik alanya pedig az elítélt és az egyéb jogcímen fogvatartott. Meghatározza a végrehajtásért felelős szervek, személyek feladatait, valamint az elítélt és az egyéb jogcímen fogvatartott jogait és kötelezettségeit, azok érvényesítésének módját.

- ❖ Ezen **büntetés-végrehajtási jogviszonyból származó jogok és kötelezettségek** mellett az elítéltek vonatkozásában is érvényesülnek/érvényesülhetnek alapvető jogok, kötelezettségek, illetve jogszabályok által biztosított egyéb **jogosultságok és kötelezettségek, amelyek függetlenek a büntetés-végrehajtási jogviszonytól**.

Az **alapvető jogok, illetve jogszabályok által biztosított egyéb jogosultságokon** belül három kategória különül el annak megfelelően, hogy az adott jog, jogosultság a szabadságvesztés alatt gyakorolható-e, illetve, ha gyakorolható, érvényesül-e valamilyen korlátozás vagy módosulás a jog gyakorlásában. Ennek megfelelően **egyes jogok**

- ❖ a szabadságvesztés tartama alatt nem érvényesíthetők, azaz **szünetelnek**,

- ❖ a szabadságelvonás tényére tekintettel *korlátozással* vagy *módosulással* lesznek gyakorolhatók,
- ❖ a szabadságvesztés tartama alatt *változatlanul* gyakorolhatók.

A jogi helyzet keretét adja, hogy a jogok gyakorlása csak a bv. intézet rendjével és biztonságával összhangban történhet, illetve a jogok gyakorlása, valamint az elítélti kötelezettségek teljesítése az elítélt oldalán a fogvatartó intézettel való együttműködési kötelezettséget keletkeztet. Emellett a fogvatartotti kötelezettségek kikényszerítése, megkövetelése a törvényes eszközök igénybevételével a bv. szervezet jogaként jelenik meg.

Önellenőrző kérdések

1. Jellemezze néhány mondatban az elítélt jogi helyzetét!
2. Hogyan tagolódnak az elítélteket megillető jogok, illetve őket terhelő kötelezettségek?
3. Milyen csoportosítás tehető az elítélteket megillető alapjogok, és jogszabályok által biztosított egyéb jogosultságok tekintetében?
4. Soroljon fel néhány olyan, az elítélteket megillető alapjogot vagy jogszabályok által biztosított egyéb jogosultságot, amely a végrehajtás alatt korlátozott/módosultán gyakorolható az elítélt által! Utaljon arra is, hogy a korlátozás/módosulás miben nyilvánul meg!
5. Soroljon fel néhány olyan, az elítélteket megillető alapjogot vagy jogszabályok által biztosított egyéb jogosultságot, amely a végrehajtás alatt változatlanul gyakorolható az elítélt által!
6. Soroljon fel néhány olyan, az elítélteket megillető alapjogot vagy jogszabályok által biztosított egyéb jogosultságot, amely a végrehajtás alatt szünetel, azaz az elítélt által nem gyakorolható!
7. Soroljon fel néhány büntetés-végrehajtási jogviszonyból származó jogot!
8. Soroljon fel néhány büntetés-végrehajtási jogviszonyból származó kötelezettséget!
9. Soroljon fel néhány büntetés-végrehajtási jogviszonytól független, az elítéltet a végrehajtás alatt is terhelő kötelezettséget!
10. Nevezzen meg néhány elítéltet terhelő túrés kötelezettséget!

Kötelező tananyag:

JUHÁSZ Zsuzsanna: Büntetőjogi szankciók és végrehajtásuk. Iurisperitus Kiadó, Szeged, 2020.

Ajánlott irodalom

CSÓRÉ Erika: A börtön polgárainak jogai. – Az ombudsman vizsgálatai a börtönökben. Emberi jogok. Alapvető jogok? Esélyek és veszélyek az ombudsman szemével. 2011. 243-268. PP.

FARKAS Diána: Magánélethez való jog a büntetés-végrehajtásban. In: A személyiség és védelme. Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és

Jogtudományi Kar, Budapest, 2017. 83-100. pp.

FUCHS Vivien – SCHUBERT Bálint: A választójog gyakorlásának kérdései és lehetőségei a büntetés-végrehajtási intézetekben. In: A választások egyes jogi kérdései. Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Pécs, 2019. 5-22. pp.

HAVASI Sára: A fogvatartottak büntetés-végrehajtási jogi helyzete, az ügyészség szemével. In: XIV. Jogász Doktoranduszok Országos Szakmai Találkozója. Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest, 2018. 157-164. pp.

KATALÁN Gergely Tamás: Az alapjogok korlátozásának speciális szabályai a büntetés-végrehajtásban, különös tekintettel a lelkiismereti- és vallásszabadságra. In: 'De lege ferenda': válogatott tanulmányok joghallgatók tollából. Pázmány Press, Budapest, 2016. 205-221. pp.

KIRÁLY Klára: A külföldi elítéltek jogi helyzete. Börtönügyi Szemle 2003/3. 95-107. pp.

KÓHALMI László: De lege lata az elítéltek kulturális jogokról. In: Korinek – Kóhalmi (szerk.): Kultúra a börtönben – a börtön kultúrája. Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Pécs, 2010. 99-121. pp.

PAJCSICSNÉ Csóré Erika: A büntetés-végrehajtás fogvatartottjainak jogai ombudsmani szemmel. Börtönügyi Szemle 2013/3. 1-10. pp.

TÓTH Marianna: Egyes alkotmányos jogok érvényesülése az elítéltek reintegrációja szempontjából. Börtönügyi Szemle 2010/4. 23-34. pp.

VÓKÓ György: Fogvatartotti jogokról emberi jogi követelmények tükrében. In: Deák – Pallo (szerk.): Börtönügyi kaleidoszkóp: Ünnepi kötet dr. Lőrincz József 70. születésnapja tiszteletére. Büntetés-végrehajtási Szervezet Tudományos Tanácsa, Budapest, 2014. 231-240. pp.